Domoljubni radio

Portal domoljubnog radija

8. objava iz serijala „Kako ojačati borbu protiv stereotipa i predrasuda“- Kako građanske udruge mogu aktivno djelovati u borbi protiv stereotipa i predrasuda

Antun Brađašević · Tuesday, October 31st, 2023

Razgovarali smo o tome zašto i kako udruge civilnog društva trebaju sudjelovati u aktivnostima suzbijanja stereotipa i predrasuda prema marginaliziranim skupinama u hrvatskom društvu. Razmišljanja smo podijelili u razgovoru s Nikolinom Jureković, izvršnom direktoricom Udruge STUDIO B iz Brodsko-posavske županije. Doznali smo uz ostalo i koja su iskustva ove Udruge u suzbijanju diskriminacije i predrasuda kada je u pitanju populacija mladih u Hrvatskoj ali i u nekim europskim zemljama?

Jesu li radili u nekim od svojih projekata s osobama koje su različite rodne odnosno spolne orjentacije, prema njima u hrvatskom društvu često ima neprimjerenog ponašanja pa čak i nasilja? Kako bolje i više educirati o njihovim ljudskim pravima? Na koji način su se u svojim projektima susretali sa predrasudama i stereotipima te diskriminaciji po dobnoj i socijalnoj osnovi? Vrlo su aktivni u zaštiti prava žena u raznim sferama društvenog života u Hrvatskoj. Zašto je to nužno i koji su razlozi zašto su žene često diskriminarane zbog raznih predrasuda? Možemo li problematiku stereotipa i predrasuda gledati dijametralno suprotno kada je riječ o ruralnim ili urbanim sredinama ili je to podjednako svojstveno u oba slučaja? Edukacija, edukacija, edukacija. Što i kako po tom pitanju učiniti više u medijima, obrazovnom sustavu, itd.?

Idemo redom. Organizacije civilog društva imaju izuzetno velliku ulogu u suzbijanju stereotipa i predrasuda i one su najbolji partner i izvršnoj vlasti koja donosi nekakve strategije, dakle na globalnoj razini, no značajnije je to što udruge djeluju i lokalno i pripomažu postizanja rezultata na nižim razinama. Udruge imaju i moć i zadatak mijenjati lokalne zajednice u pozitivnom smjeru kroz rad s krajnjim korisnicima. Izuzetno je bilo važno njihovo djelovanje u poratnom vremenu poslije Domovinskog rata kada je trebalo mijenjati percepciju prema nekim ljudima i događajima koja je bila uvjetovana ratnim događanjima, traumama i isključivostima. Trebalo je primjerice suzbijati stereotipe prema srpskoj nacionalnoj manjini kako bi to dovelo do posljeratnog pomirenja i smanjivanja negativnih tenzija u društvu i prevladavanja konflikata. U današnjem vremenu nisu više tako učestali ekcesi motivirani govorom mržnje prema pripadnicima srpske zajednice, kao što je tada bio slučaj.

Društvo se u zadnjih 30-tak godina po tom pitanju transformiralo. Danas je daleko češće izražavanje mržnje prema seksualnim manjinama, česta je diskriminacija prema ženama, prema Romima. Tu dolazi do važnog djelovanja građanskog društva kao aktera u borbi protiv stereotipa i diskriminacija.

Udruga Studio posljednjih godina je vrlo aktivno djelovala desetak godina i u suradnji s brojnim udrugama koje okupljaju mlade ne samo iz Hrvatske nego i iz brojnih europskih zemlja (Italije, Grčke, Portugala, Belgije, Njemačke,...). To je sjajno iskustvo jer su se tu mogle uočiti i brojne sličnosti i različitosti ali i metode djelovanja koje su najučinkovitije u borbi protiv stereotipa i predrasuda. Dugogodišnje iskustvo imaju i u radu s osobama koje imaju djelomično ili poptpuno oštećenej sluha. Tu se dakako radilo o suzbijanju stereotipa i predrasudama prema osobama oštečenog djelesnog ili mentalnog zdravlja i iznalaženju rješenja kako im najučinkovitije pomoći u svakodnevnom životu. Tu je posebno bilo uspješno uključivanje tih osova u društveni život zajednice i njihovo osnaživanje i osposobljevanje za stjecanjem novih znanja i vještina i njihovo kapacitiranje i usmjeravanje za što uspješniji život i vaninstitucionalno obrazovanje. Kroz projekte i programe u kojiam su sudjelovale osobe s invaliditetom postignuti su brojni mjerljivi pozitivni rezultati. Inkluzija nije obuhvaćala samo osobe s invaliditetom nego i druge marginalizirane skupine. S mladima je lako raditi jer su vrlo otvoreni i aktivni kada je riječ o provedbi ovakvih projekata. Primjećene su i neke indikativne zanimljivosti, kao npr. kako su mladi iz zemalja u kojima je provedena tranzicija (postkomunističke zemlje) imali su relativno

veći broj negativnih stavova prema pripadnicima nekih nacionalnih, seksualnih ili rodnih manjina, (izuzev osoba s invaliditetom). To je primjećeno u baltičkim zemljama ali i zemljama kao što su Bugarska, Ruminjska i Poljska.

Hrvatska se, po tom pitanju, nalazi negdje na sredini. To je prema podatcima koje svakih 3-4 godine provodi Institut za društvena istraživanja „Ivo Pilar“ iz Zagreba. Ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju, primjetna je veća „otvorenost“ mladi i s tim u svezi valja naglasiti pozitivne učinke koje su donijeli programi poput „Erasmus plus“ jer su tu mladi na osobnoj razini mogli razmjenjivati spoznaje sa svojim vršnjacima iz drugih država, prema kojima su možda do tada imali određenje predrasude.

Zanimljiva su iskustva rada članova ove Udruge u projektima koji su zagovarali prava seksualnih manjina i radili na rodnom osvješćivanju. Radilo se s osobama razne seksualne orjentacije i s tzv. „nebinarnim osobama“. Tu je potrebno imati viši stupanj prihvaćanja različitosti jer je npr. jedan od projekata imao naziv „Rodna jednakost za jednako društvo“. U to vrijeme spominjala se nužnost ratificiranja Istambulske konvencije koja je potpisana tamo negdje 2013.-2014. godine. Tada je od strane „desnijih politički opcija“ uveden i termin „rodne ideologije“. Raspravljalo se o rodno uvjetovanom nasilju koje je uzimalo maha u hrvatskom društvu i nažalost jako je prisutno i danas. Mlade se podučavalo o tome što su rodne politike i što one znače i na koji način se trebaju primjenjivati. Tu valja spomenuti još neke udruge s područja Brodsko-posavske županije a to su: „Ženska soba Brod“ i „Informativno pravni centar“ iz Slavonskog Broda, koje su isticane kao primjer uspješnog rada sa žrtvama rodno uvjetovanog nasilja. Pružana im je pravna, psihološka i druga pomoć.

Udruga Studio B nastojala je pak više raditi na „promjeni svijesti“ kod mladih ljudi (koji možda zbog opterećenosti vlastititm predrasudama i stereotipima) nisu mogli spoznati svu važnost spomenute vrste nasilja u hrvatskom društvu. „Roditeljski kompas“ je najnoviji projekt kojeg provodi udruga kojoj je na čelu gospođa Jureković. Financira ga Središnji državni ured za demografiju i mlade i ima za cilj promovirati i poticati ravnopravno roditeljstvo. Trebalo bi doći do promjene tih „rodnih uloga“ prema kojima je majka, odnosno žena, ta osoba koja treba voditi brigu o djeci. Očevi bi trebali preuzeti veću ulogu u roditeljskom životu nego do sada. Tu treba naglasiti kako je Vlada RH u zadnje vrijeme po tom pitanju „povukla“ neke jake poteze (uvođenje roditeljskog dopusta za očeve u trajanju od dva mjeseca te uvođenje očinskog dopusta).

Stereotipi i predrasude po dobnoj osnovi i prema osobama koje su u socijalno ugrožene, također su bili tema kojoj se bavila Udruga Studio B. U ruralnim područjima starije osobe u riziku od siromaštva su društveno najisključenije, najmarginaliziranije.One koriste najmanje društvenih benefita i to je nužno mijenjati.

Tu se pojavljuju građanske udruge koje odrađuju veliki dio posla kako bi se situacija promijenila u poszitivnom smijeru, no to bi trebao biti posao instiicija i državne zakonodavne razine. Iz Europskog socijalnog fonda, kroz nadležno hrvatsko Ministarstvo rada i socijalne politike provodi se program ZAŽELI putem kojeg se pomaže teško zapošljivim ženama starije dobi koje su isključene sa tržišta rada, te starijim i nemoćnim osobama koje su u poznim godinama i teškim životnim uvjetima. To je odličan i hvale vrijedan primjer kojeg apsolutno treba podržati i u slijedećim godinama.

Brojne udruge u Hrvatskoj pokrenule su svoje projekte te tako dale svoj doprinos u promjeni nabolje. Žene su zbog patrijalhalnog stava prema njima, u teškoj situaciji. Zbog obiteljskih obeza među kojima je i odgoj djece one po desetak i više godina bivaju isključene s tržišta rada, a kasnije se teško mogu ponovno uključiti, zbog npr. napretka tehnologije, nedostaju im nova znanja i vještine koja nisu stekle. Potplaćene su kada su u radnom odosu, u odnosu na muškarce. One imaju neplaćeni kućanski rad kojeg provode godinama.

Posebno važna i u zadnje vrijeme nažalost posebno aktualna tema je zaštita žena od nasilja. I na najvišim državnim političkim razinama (u Hrvatskom saboru i sl.) vidimo primjere seksiszma i vrijeđanja žena po raznim osnovama. U ruralnim sredinama jači je utjecaj tih „tradicionalističkih“ stavova prema ženama, i ima više tih rodnih stereotipa. To je dijelom slabije obrazovanosti ali i neinformiranosti. Ipak, Udruga Studio B radila je 2017. godine sociološko istraživanje na području Brodsko-posavske županije koje obuhvaćalo uzorak od 100 žena. Ustanovilo se kako nema razlike po broju obiteljskog nasilja u urbanoj ili ruralnoj sredini. Žene koje žive u gradovima podjednako su izložene rodno uvjetovanom nasilju ili obiteljskom nasilju kao i one koje žive u selima. Jednako su podložne biti žrtvama nasilja. Isto vrijedi i kada gledamo stupanj njihovog obrazovanja. Jednako često mogu biti žrtve nasilja. Pretpostavka prije istaživanja je bila upravo suprotna. To nasilje proizlazi upravo iz stereotipa i predrasuda prema ženama. Protiv ovog problema treba se boriti edukacijom i sustavnim ukazivanjem na problem kroz obrazovni sustav, kroz medije i na sve druge načine. Medije također o tome treba educirati jer se često događa kako o problemu nasilja nad ženama izvješćuju neetički i pogrešno što katkada dovodi i do reviktimizacije žrtve. Npr. u partnerskim odnosima ljubav nije uzrok za nasilje, ali mentalna bolest je, ljubomora je, rodni stereotipi jesu.

Autor: Antun Brađašević

Ciklus objava„Kako ojačati borbu protiv stereotipa i predrasuda“ – financijski podržava Agencija za elektroničke medije kroz projekt “Poticanje novinarske izvrsnosti 2023.”

This entry was posted on Tuesday, October 31st, 2023 at 5:21 pm and is filed under Nekategorizirano You can follow any responses to this entry through the Comments

(RSS) feed. Responses are currently closed, but you can trackback from your own site.